

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE „N. IORGA”

REVISTA ISTORICĂ

fondator N. Iorga

Serie nouă, tomul 3, 1992

11 – 12

noiembrie — decembrie

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

www.dacoromanica.ro

ACADEMIA ROMÂNĂ

INSTITUTUL DE ISTORIE „N. IORGA”

COLEGIUL DE REDACȚIE

ȘERBAN PAPACOSTEA (*redactor șef*), PAUL CERNOVODEANU,
VIRGIL CIOCÎLTAN, FLORIN CONSTANTINIU, EUGEN
DENIZE, GEORGETA PENELEA-FILITTI, NAGY PIENARU,
APOSTOL STAN, ION STANCIU, ANATOL ȚĂRANU.

„REVISTA ISTORICĂ” apare de 6 ori pe an în numere duble.
În țară abonamentele se primesc la oficiile poștale și difuzorii de
presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament este de
600 lei pentru persoane fizice și 1200 lei pentru persoane juridice.
Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ORION SRL,
Splaiul Independenței 220 A, București, 6, P.O. Box 74—19
București, Tx 11939CBTxR, Fax (400) 424169.

REDACȚIA:

ION STANCIU (*redactor șef adjunct*)

NAGY PIENARU

VENERA ACHIM

Manuscrisele, cărțile și revistele pentru schimb precum și orice cores-
pondență se vor trimite pe adresa redacției revistei
„REVISTA ISTORICĂ”.

Adresa Redacției
B-dul Aviatorilor nr. 1
71247 — București, tel. 650.72.41.

www.dacoromanica.ro

REVISTA ISTORICĂ

SERIE NOUĂ

TOM III, NR. 11—12

Noiembrie—Decembrie, 1992

S U M A R

ISTORIA ROMÂNIEI

METODĂ ȘI IZVOR

- PAUL CERNOVODEANU, Importanța corpului de călători străini pentru istoria țării române în prima jumătate a secolului al XIX-lea 1091
- VIRGIL CIOCÎLTAN, Componenta românească a țaratului Asăneștilor în oglinda izvoarelor orientale 1107

PUTERE, SOCIETATE, INDIVID

- GRIGORE CIHRITĂ, Armata, detronarea lui Cuza Vodă și Carol de Hohenzollern (II) 1123
- VIOLETA BARBU, „Ceea ce Dumnezeu a unit omul să nu despartă”. Studiu asupra divorțului în Țara Românească în perioada 1780—1850 1143
- MIRELA-LUMINIȚA MURGESCU, Libertate de opinie și presiune socială în Țara Românească în 1838 1157
- LIGIA LIVADĂ-CADESCHII, Asistența socială în Principate (secolul XVIII — începutul secolului XIX). Între religios și laic 1173

OAMENI REPREZENTATIVI ÎN ISTORIA ROMÂNILOR

- CONSTANTIN REZACHEVICI, P. P. Panaitescu — o operă de renume, o viață puțin cunoscută 1183
- APOSTOL STAN, Mihail Kogălniceanu: ideologie și pragmatism în activitatea politică 1195

MEMORII, CORESPONDENȚĂ, INSEMĂRI

- VALERIU STAN, Un raport consular belgian din 1866 despre caracterul și moravurile românilor 1199

OPINII

- Testamentul istoricului — Comentarii la DAVID PRODAN, *Transilvania și iar Transilvania. Considerații istorice*, Edit. Enciclopedică, București, 1992 (Louis Roman) 1203

„Revista istorică”, tom III, nr. 11—12, p. 1087—1252, 1992

VIAȚA ȘTIINȚIFICĂ

- Al XII-lea Simpozion național de istorie și retrologie agrară din România (C. Mocanu); Prezența istoricilor militari români la cel de-al XVII-lea Congres Internațional de Științe Istorice (Mircea Dogaru); Stagiul de documentare în Ungaria (Viorel Achim); Stagiul de documentare în Polonia (Apostol Stan); Oaspeți de peste hotare în Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” în anul 1992 (Eugen Denize); Cu privire la articolul *Participarea populației evreiești la viața economică a României pînă la cel de-al doilea război mondial*, de Constantin Botoran (Dr. A. Rosen). 1209

RECENZII

- * * * *La guerre et la montagne dans l'histoire des Roumains*, Édit. Militaires, Bucarest, 1991, 320 p. (Aurel David) 1221
- * * * *Moldvai csángó-magyar okmánytár, 1467–1706* (Culegere de documente privitoare la ceangăii din Moldova, 1467–1706), Szerkesztette, a bevezető tanulmányt és a jegyzeteket írta Benda Kálmán, 2 vol., Magyarságkutató Intézet, Budapest, 1989, 849 p. + 12 pl. (Viorel Achim) 1223
- BÉLA BORSI-KÁLMÁN, *Hungarian Exiles and the Romanian National Movement 1849–1867*, Columbia University Press, 1991, XVI + 334 p. (Sever Mircea Catalan) 1225
- CAROLINE FINKEL, *The administration of warfare : the Ottoman military campaigns in Hungary : 1593–1606*, Verband der Wissenschaftlichen Gesellschaften Österreichs, Wien, 1988, XI + 362 p. + 16 tabele anexă (Roxana Ilie) 1229
- ADRIAN-SILVAN IONESCU, *Artă și document. Arta documentaristă în România secolului al XIX-lea*, Edit. Meridiane, București, 1990, 320 p. + il. (Paul Cernovodeanu) 1230
- ION STANCIU, *Aliați fără alianță. România și S.U.A., 1914–1920*, Edit. Albatros, București, 1992, 237 p. (Florin Constantiniu) 1232

NOTE

- CHRISTOPHE CHARLE, *Naissance des „intellectuels” 1880–1900*, Les Éditions de Minuit, Paris, 1990, 272 p. (Mihai Sorin Rădulescu); NICOLAE DASCĂLU, *Relații româno-polone în perioada interbelică (1919–1939)*, Edit. Academiei Române, București, 1991, 229 p. (Tatiana Duțu); GHEORGHI ȘT. GHEORGHIIEV, *Edin ot pārva diviziia* (Un om din divizia I), Voenno Izdatelstvo, Sofia, 1992, 312 p. (Adrian Tertecel); NICOLAE ISAR, *Istoria modernă a românilor. Imaginea societății românești în Franța (1774–1848)*, Tipografia Universității București, București, 1992, 192 p. (Mirela-Luminița Murgescu); MAURICE LÉVY-LEBOYER, FRANÇOIS BOURGUIGNON, *L'économie française au XIX-ème siècle. Analyse macro-économique*, Economica, Paris, 1985, 362 p. (Irina Gavrilă); BORIVOJE MARINKOVIĆ, *Bibliografija o našem ćirilickom štamparstvu, štamparijata i knjiga XV, XVI i XVII stoleća* (Bibliografia tipografilor, tipografiilor și cărților noastre chirilice din secolele XV, XVI și XVII), Četinje, 1991, 307 p. (Violeta Barbu); NICOLAS DE NICOLAY, *Dans l'Empire de Soliman le Magnifique*, Présenté et annoté par Marie-Christine Gomez-Gérand et Stéphane Yérasimos, Presses du CNRS, 1989, 310 p. (Nagy Pienaru); JUAN USLAR PIETHI, *La revolución francesa y la independencia de Venezuela*, Caracas, 1989, 120 p. (Eugen Denize); JUKKA TARKKA, *Weder Stalin, noch Hitler*, Otava-Verlag, Helsinki, 1991, 112 p. (Florin Constantiniu) 1235
- BULETIN BIBLIOGRAFIC 1245

NECROLOG

- † Eric D. Tappe (1910–1992) (Paul Cernovodeanu) 1251

REVISTA ISTORICĂ

NOUVELLE SÉRIE

TOME IIIe, N°s 11–12

Novembre—Décembre 1992

SOMMAIRE

HISTOIRE DE LA ROUMANIE

SOURCES ET MÉTHODES

- PAUL CERNOVODEANU, L'importance du corpus de textes provenant des voyageurs étrangers pour l'histoire des Pays Roumains dans la première moitié du XIXe siècle 1091
- VIRGIL CIOCÎLTAN, La composante roumaine dans l'État des Assanides selon les sources orientales 1107

POUVOIR, SOCIÉTÉ, INDIVIDUALITÉ

- GRIGORE CIHIȚĂ, L'armée, le renversement du prince Cuza et Charles de Hohenzollern (II) 1123
- VIOLETA BARBU, „Ce que Dieu a uni, l'homme ne doit point le séparer”. Étude sur le divorce en Valachie dans la période 1780–1850 1143
- MIRELA-LUMINIȚA MURGESCU, Liberté d'opinion et pression sociale en Valachie en 1838. 1157
- LIGIA LIVADĂ-CADESCHI, L'assistance sociale dans les Principautés (XVIIIe siècle — début du XIXe) entre religieux et laïque 1173

HOMMES REPRÉSENTATIFS DANS L'HISTOIRE DES ROUMAINS

- CONSTANTIN REZACIEVICI, P. P. Panaitescu — une œuvre célèbre, une vie moins connue 1183
- APOSTOL STAN, Mihail Kogălniceanu : idéologie et pragmatisme dans l'activité politique 1195

MÉMOIRES, CORRESPONDANCE, NOTES

- VALERIU STAN, Un rapport consulaire belge de 1866 concernant le caractère et les mœurs des Roumains 1199

OPINIONS

- Le testament de l'historien — Commentaires sur le livre de DAVID PRODAN, *Transilvania și iar Transilvania. Considerații istorice* (La Transylvanie et la Transylvanie encore. Considérations historiques), Edit. Enciclopedică, București, 1992 (*Louis Roman*) 1203

„Revista istorică”, tom III, nr. 11–12, p. 1087–1252, 1992

LA VIE SCIENTIFIQUE

- Le XIIe Symposium national d'histoire et de rétrologie agraire de Roumanie (C. Mocanu) ; Les historiens militaires roumains au XVIIe Congrès International des Sciences Historiques (Mircea Dogaru) ; Voyage d'études en Hongrie (Viorel Achim) ; Voyage d'études en Pologne (Apostol Stan) ; Visiteurs étrangers à l'Institut d'Histoire „Nicolae Iorga” en 1992 (Eugen Denize) ; Au sujet de l'article *Participarea populației evreiești la viața economică a României pînă la cel de-al doilea război mondial* (La présence juive dans la vie économique de la Roumanie avant la seconde guerre mondiale) de Constantin Botoran (Dr. A. Ros n) 1209

COMPTES RENDUS

- * * * *La guerre et la montagne dans l'histoire des Roumains*, Édit. Militaires, Bucarest, 1991, 320 p. (Aurel David) 1221
- * * * *Moldvai csángó-magyar okmánytár, 1467–1706* (Recueil de documents concernant les Hongrois de Moldavie, 1467–1706), Szerkesztette, a bevezető tanulmányt és a jegyzeteket írta Benda Kálmán, 2 vol., Magyarországi kutató Intézet, Budapest, 1989, 849 p. + 12 pl. (Viorel Achim) 1223
- BÉLA BORSI-KÁLMÁN, *Hungarian Exiles and the Romanian National Movement 1849–1867*, Columbia University Press, 1991, XVI + 334 p. (Sever Mircea Catalan) 1225
- CAROLINE FINKEL, *The administration of warfare : the Ottoman military campaigns in Hungary : 1593–1606*, Verband der Wissenschaftlichen Gesellschaften Österreichs, Wien, 1988, XI + 362 p. + 16 tableaux annexes (Roxana Ilie) 1229
- ADRIAN-SILVAN IONESCU, *Artă și document. Arta documentaristă în România secolului al XIX-lea* (Art et document. L'art des documents en Roumanie au XIXe siècle), Edit. Meridiane, Bucarest, 1990, 320 p. + ill. (Paul Cernovodeanu) 1230
- ION STANCIU, *Aliași fără alianță. România și S.U.A., 1911–1920* (Alliés sans alliance. La Roumanie et les États-Unis, 1914–1920), Edit. Albatros, Bucarest, 1992, 237 p. (Florin Constantiniu) 1232

NOTES

- CIIRISTOPHIE CHARLE, *Naissance des „intellectuels” 1880–1900*, Les Éditions de Minuit, Paris, 1990, 272 p. (Mihai Sorin Rădulescu) ; NICOLAE DASCĂLU, *Relații româno-polone în perioada interbelică (1919–1939)*, (Relations roumano-polonaises pendant l'entre-deux-guerres, 1919–1939), Edit. Academiei Române, Bucarest, 1991, 229 p. (Tatiana Dușu) ; GHEORGHI ȘT. GHEORGHIEV, *Edin ot pârva diviziia* (Un homme de la première division), Voenno Izdatelstvo, Sofia, 1992, 312 p. (Adrian Tertecel) ; NICOLAE ISAR, *Istoria modernă a românilor. Imaginea societății românești în Franța (1774–1848)* ; (L'histoire moderne des Roumains. L'image de la société roumaine en France, 1774–1848), Tipografia Universității București, Bucarest, 1992, 192 p. (Mirela-Luminița Murgescu) ; MAURICE LÉVY-LEBOYER, FRANÇOIS BOURGUIGNON, *L'économie française au XIXe siècle. Analyse macro-économique*, Economica, Paris, 1985, 362 p. (Irina Gavrilă) ; BORIVOJE MARINKOVIĆ, *Bibliografija o našem ćirilickom štamparstvu, štamparijata i knjigata XV, XVI i XVII stoleća* (La bibliographie des typographes, typographies et livres slaves aux XVe, XVIe et XVIIe siècles), Četinje, 1991, 307 p. (Viorel Barbu) ; NICOLAS DE NICOLAY, *Dans l'Empire de Soliman le Magnifique*, Présenté et annoté par Marie-Christine Gomez-Gérand et Stéphane Yérasimos, Presses du CNRS, 1989, 310 p. (Nagy Pienaru) ; JUAN USLAR PIETRI, *La revolución francesa y la independencia de Venezuela*, Caracas, 1989, 120 p. (Eugen Denize) ; JUKKA TARKKA, *Weder Stalin, noch Hitler*, Otava-Verlag, Helsinki, 1991, 112 p. (Florin Constantiniu) 1235

BULLETIN BIBLIOGRAPHIQUE 1245

NÉCROLOGUE

- † Eric D. Tappe (1910–1992) (Paul Cernovodeanu) 1251